

CIA. PEPA PLANA

Penélope

DIRECCIÓ
NOLA RAE

Generalitat de Catalunya
Institut Català
de les Indústries Culturals

DISSENY
MATTHEW RIDOUT

Cia. Pepa Plana presents: “PENÉLOPE”

Take a female clown, named Pepa Plana, and then put her to await the return of a husband who has just left the conjugal home to go to war. Give to her, by way of distraction, a sewing machine and enough thread so that her needlework helps her to forget her woes and makes us to forget ours at the same time. Well, the result is a playful and humorous remake of the Trojan War, with their ships, their citadels, their heroic warriors and, of course, the far-famed horse which brought victory to Ulysses troops.

Mercedes Abad

Artistic Team:

Clown	Pepa Plana
Conjuring Adviser	Mag Lari
Original Music	Lluís Cartes
Costumes	Rosa Solé
Lighting	Jordi LLongueras
Attrezzó	Oriol Blanchar i Xavier Garcia
Photography	Joan Sánchez
Production	La Vaca Flaca
Director Assistant	Aina Tur
Female Clown Adaptation	Joan Busquets
Director	NOLA RAE

The connecting theme that takes us through the different situations of the Greek myth is a red thread. This thread allows us to weave and tear apart a tapestry, where the protagonist, this Pepa/Penèlope clown that awaits for the return of Ramón/ Ulysses, enjoys sharing with us the most tender and poetic situations of her wait, as well as the most absurd and comic ones.

This is the fifth production of the company, and this time we set off with the myth of Penèlope in order to develop another show aimed for adult audiences that continues with the company's approach to self-creation, and where we have Pepa clown, alone on the stage, playing with a nonverbal code.

The production's team is almost the same as in the last productions, but this time we count with the important addition of the renowned doyenne of female clowns Nola Rae, Australian national living in England.

A brief summary of the participating companies:

Cia. Pepa Plana

In 2008 the company celebrated its 10th anniversary, even though Pepa Plana's previous trajectory spans for 10 years at the front of several other companies. Pepa Plana graduated with a Bachelor in Performing Arts from the Institut del Teatre of Barcelona in 1986, but it was not until 1998 that she finally decided to create her own company with a clear intention of exploring the art of clown theatre aimed for adult audiences, which, at the time, it was a novelty in itself.

The company's first production 'De Pe a Pa' opened at the Fira de Tàrrrega of 1998, followed with an interrupted 8 month long run at the Sala Muntaner of Barcelona. This production was awarded with the Premi Aplaudent FAD in 1999, and after over 200 shows throughout Spain, the production is still being performed.

The next show "Giulietta" was presented in the IXè Festival de Pallassos de Cornellà in 2000, where it achieved the Honourable Mention of that year's festival edition. After going back to Sala Muntaner of Barcelona for another successful season, the production was then represented over 300 times all over Spain, followed with tours in Argentine and Colombia. Since then "Giulietta" is still being shown in theatres and festivals throughout Europe.

In the 2004 edition of the Fira de Tàrrrega the company presents its third production "Hatzàrdia, which had previously been premièred in the Teatre Fortuny of Reus during the international Fira de Circ-Trapezi 04. This production represents a daring qualitative step forward as it is the first time that Pepa Plana plays with a nonverbal code, which, in turn, opens new horizons for the company.

This is almost immediately followed with the première of "L'atzar" in the Teatre Tantarantana of Barcelona as part of the Novembre Vaca project of 2004. "L'atzar" is a play inspired by its predecessor "Hatzàrdia", although it is a smaller show in technical terms produced with the aim to make it easier to travel and to adapt it to non-conventional or smaller spaces.

As a result of this trajectory Pepa Plana is now widely recognised as the most successful contemporary Catalan female clown, and her new projects are always expected with excitement. Her innovative path has also opened up new possibilities and opportunities in the panorama of Spanish theatre.

Since 2004 Pepa Plana is also the Director of the biennial "Festival International de Pallasses d'Andorra" (Female Clown Festival of Andorra) which has already seen five editions, thus becoming the main showcase and referent of the discipline.

For more information visit: www.pepaplana.com

Cia. Nola Rae:

Nola Rae's stature and career speak for itself. Born in Australia she has been living in England for the last 44 years. She was formed as a classical dancer at the *Royal Ballet of London*, moving on to a professional career at the *Malmö Stadsteater* and *Tivoli Pantomime Theatre* in Copenhagen. She also studied mime with Marcel Marceau in Paris, and later on she founded the prestigious *London Mime Theatre* in 1974.

She has a trail of 40 years performing on the stages, which undoubtedly makes her the doyenne of female clowns in active. She has presented her characteristic nonverbal productions in more than 65 countries around the world. She has been presented with a multitude of prizes and awards over the years, and in 2008 she was granted with a

M.B.E. by the Queen in her New Year's Honours List
("Member of The Most Excellent Order of The British Empire")

for her contribution to the arts of Drama and Mime

For more information visit: www.nolarae.com

What the press said:

Here there is Pepa Plana, and although we can't see her yet, the female clown of purple heart and big shoes starts to win us over, even before the light goes on, with a single sigh. And yes, it is impossible not to be won round by her, not to be absolutely devoted to her enormous communicative power, we are faced with her brilliant ability to measure the timing of her gags, and her capacity to listen the audience's heartbeat so to make the show breath at the same rhythm. Marvellous.

Joaquín Melguizo, Heraldo de Aragón, 5th December 2009.

If the All Blacks coach could see Pepa Plana in action he would sign her up *ipso facto*. Known for her ability to transform into different characters by simply changing the gesture, the actress takes this chameleonic ability to an extreme with Penelope. Pepa is the small and coquette clown, but she is also Penelope that rebels against the destiny assigned to her by Homer.

Gemma Tramullas, El Periódico 30/04/2010

In this show there are a lot of brilliant ideas, original and apparently simple, but there is also a lot of work and, above all, there is Pepa Plana's talent, a tender and playful clown that offers us the funniest version of Ulysses travels ever made, as well as of Penelope's wait. A great Pepa Plana.

Dani Chicano, El Punt, 13/04/2010

In addition to have been a pioneer in Spain, we must now recognise Pepa Plana's efficient character empathy, as well as her artistic courage shown with her solo challenges *De Pe a Pa*, *Giulietta*, *Hatzàrdia*, and now this intelligent review of the the Homeric epic. In *Penelope* the clown plays with space and time, and with the symbolism and counter-symbolism of the contents. Plana has a magnificent tract to cover and her versatile character only predicts the very best.

Jordi Jané, Avui, 30/04/2010

If Penelope, the wife of Ulysses, has always been overshadowed by the fame of her husband, in *Penelope* she is the great heroine, the woman who moves - literally - the threads of the Trojan War, and the lucid strategist that suggests the construction of a wooden horse to bring down the legendary city. Her skilful play with the audience, or scenes such as the battle behind the walls of the besieged city certifies Plana's charisma and the undeniable interest of the offer.

Pepa Plana indulges in the detail.

Came Tierz, Time Out, 06/05/2010

Penelope is a marvel of delicate and sarcastic mime, of complicity with the audience and of introspection of the artist with her creative work, of realism – the physical life of objects and utensils – and of fantasy – the few and very effective conjuring tricks. With her clown red nose, Pepa Plana reclaims an intelligent sense of humour in which every smile is accompanied by a reflection.

Antonio J. Navarro, Guia del Ocio, 07/05/2010

Crítica de teatro | Joaquín Melguizo

La payasa Pepa Plana, en el espectáculo 'Penélope'.

El corazón en la mirada

PENÉLOPE es el último espectáculo de la payasa barcelonesa Pepa Plana, que desde el pasado jueves puede verse en el Teatro de la Estación de Zaragoza. Quienes ya la conocen, saben que es grande. Quienes aún no la han visto, tienen ahora la oportunidad de comprobarlo. Y unos y otros disfrutarán con una propuesta escénica deliciosa y absolutamente recomendable.

Penélope es un personaje de la 'Odisea' sobradamente conocido. Mujer de Ulises, esperó durante veinte años el retorno de su marido de la guerra de Troya. Es por ello símbolo de la fidelidad conyugal. Pero, naturalmente, vista a través de los ojos de una payasa, la historia resulta bien distinta.

Tal vez, si pudiésemos reducir el payaso a su más elemental expresión, a su más pura esencia, deberíamos quedarnos con la mirada. Alguien que se asoma desde detrás de su pequeña máscara (su nariz roja no es otra cosa que una máscara) para mirarnos mientras nos cuenta algo. Eso es el clown. Pero su mirada no es una mirada corriente. El payaso nos mira, no tanto para vernos, sino para le veamos a él. A veces tierno, a veces melancólico, a veces alegre, a veces triste, pero siempre irreductible, incansable, invitándonos a jugar con él con la ingenua y limpia franqueza de un niño.

Ahí está Pepa Plana, aunque aún no la veamos, la payasa de corazón púrpura y grandes zapatones, que comienza a conquistarnos, aun antes de que la

luz se encienda, con un solo suspiro. Y sí, es imposible no dejarse conquistar por ella, no terminar absolutamente entregado ante su enorme poder comunicativo, ante su brillante capacidad para medir los tiempos de los gags, saber escuchar el latido de la sala y hacer que el espectáculo respire acompasado con él.

No hay artificios en Pepa Plana y su Penélope, sino un corazón que se le escapa por los ojos para hablarnos en el más puro lenguaje del clown. Pepa Plana es una payasa clásica. No inventa ninguna palabra de ese lenguaje, pero convierte todas y cada una de ellas en rutilantes estrellas que brillan en el escenario. La vemos sobre la escena con su no parar, convirtiendo los elementos más cotidianos en juguetes escénicos, tejiendo un hilo de complicidad con cada mirada y cada gesto. Y parece que no hiciera nada. Pero sí que hace. Nos muestra la fuerza de una actriz sobre la escena. Enorme.

LA FICHA

'Penélope'

Compañía: Cia Pepa Plana.
Intérprete: Pepa Plana.
Dirección: Nola Rae, Aina Tur y Pepa Plana.
Teatro de la Estación.
3 de diciembre de 2009.

- Malo
- Regular
- Bueno
- Muy bueno
- Excelente | E Estreno

EL PUNT | Dimarts, 13 d'abril del 2010

teatre | «penèlope»

Pepa Plana, a *Penèlope*. / CIA, P.P.

Teixir el riure

► **Idea original i pallassa:** Pepa Plana.
Direcció: Nola Rae.
Lloc i dia: Sala La Planeta, 9 d'abril del 2010.

DANI CHICANO

Gairebé acabat d'estrenar, com aquell qui diu, la genial pallassa Pepa Plana es va plantar el cap de setmana passat a la sala La Planeta —on ja hi havia portat *Giulietta* i també *Hatzàrdia*— amb el seu darrer espectacle, *Penèlope*, en què recupera força de l'esperit i la idea del *Giulietta*, que partia de l'obra de Shakespeare, però aquesta vegada basant-se en l'*Odissea* d'Homer. Hi ha en aquest espectacle un munt d'idees brillants, originals i aparentment senzilles, però hi ha també molta feina i, sobretot, hi ha el talent de Pepa Plana, una pallassa tendra i entremaliada que ens ofereix la versió més divertida del viatge d'Ulisses, però també de l'espera de Penèlope, que s'hagi fet mai. Plana apel·la a aquell esperit primigeni de criatures que tenim tots plegats per connectar amb el públic, conquerir-lo i explicar-li una guerra de Troia absolutament esbojarrada, amb la participació del vaixell d'Ulisses i la seva tripulació inclosa, en què un bàndol dansa un *haka* maori, en què les muralles de Troia i el cavall gegant de fusta amb què són enganyats els seus defensors es fan realitat. Plana, amb un fil vermell, va teixint la història sobre una mena de bastida de tres cares on s'adhereix el fil per dibuixar ara el vaixell, ara la ciutadella troiana, mentre espera que el seu Ulisses/Ramon, que ha marxat inesperadament, abruptament, torni. Hi ha també un rerefons que, de tant en tant treu el nas, i que va més enllà de voler fer riure, que fa referència al que podríem anomenar el meravellós món de la parella, a conceptes com ara el romanticisme —o la seva pèrdua— i la fidelitat; un món al qual es refereix amb ironia punyent. Com tota peça acabada d'estrenar, li cal rodatge i reduir-ne la durada un mínim d'un quart d'hora. Gran Pepa Plana.

'Pe' de Pepa, Penèlope i Pepita

La pallerassa Pepa Plana planta cara al mite d'Homer a 'Penèlope'

CRÒNICA

GEMMA TRAMULLAS
BARCELONA

Si l'entrenador dels All Blacks, la selecció nacional de rugbí de Nova Zelanda, arribés a veure Pepa Plana en acció la fitxaria *ipso facto*. Coneguda per la seva capacitat de transformar-se en diversos personatges simplement variant el gest, l'actriu porta aquesta habilitat camaleònica fins a l'extrem a *Penèlope*, l'espectacle que va estrenar dimecres a la Sala Muntaner. Pepa és la pallerassa menuda i coqueta, però també és la Penèlope que es rebel·la contra el destí que li va assignar Homer i, en lloc de dedicar-se a filar mentre espera la tornada d'Ulisses, es converteix en un fort guerrer troià. Per a això executa amb un devessall de força colossal la dansa maori Haka Ka Mate, que els All Blacks ballen abans dels seus partits per infondre por als seus rivals.

Aquest és un dels moments més divertits d'una obra que revisa el mite d'Homer des de la perspectiva de la dona contemporània. Perquè,

¿qui esperarà un marit que, a més de passar 20 anys fora de casa, s'ha posat les botes amb Calipso, la *top model* de l'olímpic marí?

La cinquena producció de Pepa Plana està dirigida per la prestigiosa pallerassa anglesa Nola Rae i compta amb la col·laboració de Joan Busquets i l'assessoria del Mag Lari per a les escenes de màgia. Però a sobre l'escenari Pepa Plana està com a ella li agrada estar, sola. Allà dalt, amb els seus sabatots de color rosa i blau cel -el calçat de pallerassa més bufó- es fica en el paper d'una dona moderna, de la *minyona* Pepita que aguanta els deliris de la senyora quan el seu marit se'n va de casa i de la Penèlope grega.

EL DESTÍ D'ULISSES // Pepa Plana prescindeix d'Homer i posa la seva Penèlope -que reclama com a seva la idea del cavall de Troia- a teixir el destí d'Ulisses. L'actriu fila una corda vermella amb una màquina de cosir de marca Sparta i després disposa la corda sobre una paradeta donant-li forma de vaixell, de fortalesa de Troia i de Calipso. Simultàniament, narra amb titelles i molt poques paraules

► Pepa Plana convida a entrar a la fortalesa de Troia a la Sala Muntaner.

L'actriu es converteix en un guerrer troià i executa la dansa maori Haka Ka Mate

les les aventures d'Ulisses. *Penèlope* és un espectacle per a adults que transcorre lentament. Tot i així, l'única mena que hi havia a la sala el dia de l'estrena assegurava que s'ho havia passat «pipa amb la Pepa». ≡

AVUI+

AVUI
 DIVENDRES, 30 D'ABRIL DEL 2010

Crítica pallassos

Jordi Jané

Un altre pas cap endavant

Penèlope

Amb Pepa Plana. Dir.: N. Rae.
 Sala Muntaner, 28 d'abril

A Pepa Plana se li han de reconèixer, a més d'haver estat pionera a l'Estat, l'eficaç empatia del personatge i la valentia artística demostrada amb reptes solitaris com *De Pe a Pa*, *Giulietta* i *Hatzàrdia*. A aquests reptes cal sumar-hi encara l'heterodòxia d'haver gosat agafar pel bescoll, l'ànima i el sexe la Blanche Dubois d'*Un tramvia anomenat desig* -amb un resultat al meu entendre molt poc comprès i valorat per la nostra crítica teatral-, i ara aquesta intel·ligent revisitació feministicolúdica de l'epopeia homèrica.

A *Penèlope*, la pallassa juga amb l'espai, el temps i el simbolisme i el contra-simbolisme dels continguts, ajudada en moments puntuals per la música de Lluís

La pallassa juga amb l'espai, el temps i el simbolisme

Cartes, alguns efectes màgics preparats pel Mag Lari i, sempre, per un *atrezzo* i una escenografia (Xavier García i Oriol Blanxart) on il·lustra i projecta els somnis i les realitats d'una dona que espera el marit guerrer i Il·licenciós, que a ella tant li fa que es digui Ulisses com Ramon (aquest caràcter masculí és tan perenne com la pacient espera de les anomenades *repòs del guerrer*). Efectivament, de tant teixir i desteixir amb fil vermell els seus anhels solitaris, la Penèlope Plana acabarà tallant-lo per alliberar-se del jou mascle.

Fins aquí el que s'hi dona. Anant al com s'hi dona, i ja esmentades les virtuts, l'espectacle em resulta excessivament pla, lineal, sense els punts àlgids de tensió dramàtica imprescindibles en 75 minuts d'espectacle. Hi ha un abús dels gags reiterats (amb la paradigmàtica excepció del de la cinta mètrica, molt ben mesurat i sostingut). El gag reiterat és cosa de mestres i, també en l'art del pallasso, els mestres es fan amb els anys. En aquest sentit, però, no hem de patir: la Plana té un magnífic territori per recórrer i el seu caràcter d'esponja vaticina el millor.

TimeOut
Barcelona

Crítiques

Penèlope

Sala Muntaner

Fins al 30 de maig

Si Penèlope, l'esposa d'Ulisses, ha estat sempre eclipsada per la fama del seu home, a *Penèlope* és ella la gran heroïna, la dona que mou els fils –literalment– de la guerra de Troia i la lúcida estratega que suggereix la construcció d'un cavall de fusta per fer caure la llegendària ciutat. Pepa Plana surt tota sola a escena, però l'ombra dels artistes que l'acompanyen entre caixes es projecta a les taules: la veterana Nola Rae subscriu una posada en escena àgil, tendra i divertida; Lluís Cartes, l'excel·lent contrapunt musical a les accions de Pepa/Penèlope/Pepita –tres dels personatges que encarna Plana–; Joan Busquets signa la translació del mite homèric al llenguatge del clown, i fins i tot el Mag Lari ha ensenyat a la pallereta uns trucs que eleven la càrrega màgica del muntatge. Tot plegat se suma a l'acurada feina de l'equip artístic –amb una escenografia mínima de la qual sorgirà un vaixell,

Pepa Plana mima el detall.

Troia i l'illa de Calipso, dibuixats amb el fil vermell teixit per Penèlope, i un fantàstic disseny de llums –per cosir a Pepa Plana un vestit a mida. L'hàbil joc amb el públic o escenes com la de la batalla rere els murs de la ciutat assetjada certifiquen el carisma de Plana i l'innegable interès de la proposta. –*Carme Tierz*

Crítica

'Penèlope', mujeres abandonadas

La realidad y la ficción se mezclan en la última producción de la payasa Pepa Plana, que habla de este problema social desde la desdramatización

Pepa Plana es una payasa, en el sentido más noble del término, capaz de observar el desquiciado mundo que nos rodea de forma tan incisiva como hilarante. ¿Cómo? Instrumentalizando el absurdo y las emociones humanas

más primarias —alegría, tristeza, amor, miedo, deseo...—

como eje de un discurso artístico y filosófico de mayor calado: el payaso nos ayuda a recordar que no importa tanto lo que nos sucede como la actitud que tenemos ante ello.

Sus personajes están emparen-

tados históricamente con mimos, titiriteros, magos y cuentacuentos, artistas insurgentes que perturban el orden con sus cuestiones sin respuesta.

'Penèlope' es una versión irreverente de la guerra de Troya

según Homero, a través del personaje de la esposa de Ulises, abando-

nada a su suerte en la intimidad de su hogar durante veinte años. Una Penélope que tiene la idea del caballo de madera, que sintetiza la épica homérica por medio de un alambicado tapiz de cuerda roja, trozos

de tela y pinzas para tender la ropa, y sufre ataques de celos cuando se entera del *affair* de su Ulises con la ninfa Calipso. No obstante, 'Penèlope' también es Pepa, un ama de casa vulgar que alivia su soledad con su máquina de coser, sus tijeras, su cinta métrica y la compañía de un loro malcarado, después de que su esposo, Ramon, la abandone sin dar explicación alguna.

La realidad y la ficción se mezclan para ahondar, desde la desdramatización, en la existencia de esas mujeres abandonadas que, según escribió Honoré de Balzac, son las que simplemente aman sin saber amar. Como Penélope, como Pepa...

'Penèlope' es un prodigio de mímica delicada y sarcástica, de complicidad con el público y de introspección de la artista con su trabajo creativo, de realismo —la vida física de objetos y utensilios— y fantasía —los pocos y muy efectivos números de ilusionismo—. Con su roja nariz de payasa y su cara de niña atónita y ridículamente maliciosa, Pepa Plana reivindica el humor inteligente en el que cada sonrisa va acompañada de una reflexión.

Fecha: Hasta el 30/5. **Lugar:** Sala Muntaner. + **info:** Consultar Agenda de Teatro, página 115 / www.salamuntaner.com.

Revista de Letras

[Portada](#)[Críticas](#)[Entrevistas](#)[Reportajes](#)[Reseñas](#)[Crónicas](#)[Teatro](#)[Multimedia](#)

Pepa Plana arma la de Troya

Por Josep A. Muñoz | Teatro | 11.05.10

Penèlope

Idea original y payasa: **Pepa Plana**

Dirección: **Nola Rae**

Payasa/Penèlope: **Pepa Plana**

Asesoramiento mágico: **Mag Lari**

Sala Muntaner, hasta el 30 de mayo.

¿Es posible hacer una adaptación de la *Odisea* de Homero, desde el punto de vista de Penélope y en clave “payasa”? Si alguien tenía dudas al respecto, Pepa Plana nos demuestra que con unos pocos elementos, sus dotes más que demostradas y una sabia dirección de Nola Rae, la idea puede dar buenos frutos.

Ramón (Ulises) coge la puerta y se larga. Pepa (Penélope) se queda hilando en casa con su máquina marca *Sparta*, Pepita (la criada), y un pajarraco ladrador de nombre “Chispa”. Nuestra protagonista utilizará la cuerda roja con la que va hilando para crear motivos de algunos episodios del poema épico en un tendedero. Así, podemos visualizar la nave en la que partió, la fortaleza de Troya y la isla de Ogigia, donde reinaba Calipso quien, como es sabido, se convirtió en amante de Ulises, formando una familia con siete hijos.

Pepa Plana se pasa a Homero por el Arco de Triunfo y hace su propia interpretación del texto. Penélope es moderna, reivindicativa. Penélope tuvo la idea del Caballo de Troya. Penélope no perdona a Ulises la infidelidad con Calipso. Además, la payasa ejecuta otros papeles, como el de la chacha, mujer a la que tiene que despertar continuamente para que salga a buscar las cartas que se van recibiendo de su marido; recurre también a la danza de *Haka Ka Mate* para asumir la identidad de los guerreros troyanos. Plana se crece y se encoge dependiendo del personaje, consiguiendo que estas sean las más logradas de sus interpretaciones. La colaboración del Mag Lari en los efectos mágicos de la función apoyando, siempre, a la artista en un montaje simple pero efectivo, permite que el disfrute, tanto encima del escenario como en la platea, sea aún mayor.

Calendar

Previous functions:

- 3,4,5,6 December 2009: Teatro de la Estación. Zaragoza. Spain.

Official premiere:

- 24 January 2010: Festival Pallassodrom de Vilaseca (clown festival). Tarragona. Catalonia

Tour:

- 5, 6, 7 March 2010: Teatre de l'Aurora, Igualada. Catalonia.
- 27/03/ March 2010: Auditori d'El Morell, Tarragona. Catalonia.
- 9, 10, 11 April 2010: Sala la Planeta, Girona. Catalonia.
- 16,17,18 April 2010: Teatro de la Estación. Zaragoza. Spain.
- 23 April 2010: Ateneu 9 Barris, Barcelona. Catalonia.
- 24 April 2010: Auditori Municipal de Castellar del Vallès, Barcelona. Catalonia
- 28 April 2010 to 30 May 2010: Sala Muntaner. Barcelona. (*five weeks, 25 shows!!*)
- 1, 2 de July 2010: Festival de Teatro Clasico de Alcalá de Henares, Madrid. Spain
- 21 July 2010: Fair "Come & See" Barcelona. Catalonia
- 6 novembre 2010: Fair "Mediterrània d'Arrel Tradicional de Manresa". Catalonia,
- 20 novembre 2010: Festival Internacional de Pallassos de Cornellà. (clown festival)
- November 2010: Clownin Festival, Wien. Austria.